

УДК 342.25(477)

*В. О. Курацін,
старший викладач кафедри конституційного права ОНЮА*

ЗАКОНОПРОЕКТНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЩОДО РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ

Питання економічного розвитку регіонів України, на жаль, тривалий час знаходилися за межами інтересів законодавчого органу України. Прийняття законодавчих актів, якими регулювалися створення та діяльність спеціальних економічних зон та територій пріоритетного розвитку, носило спорадичний характер та не відповідало вимогам єдності критеріїв, якими повинні були керуватися Верховна Рада та Уряд України при визначенні територій, які потребують державної підтримки для забезпечення економічного росту та виходу з депресивного стану.

Усвідомлення цієї негативної тенденції як з боку Уряду та Президенту, так і з боку народних депутатів України обумовило те, що практично одночасно до Верховної Ради України було внесено три законопроекти про економічний розвиток регіонів, а саме: проект народних депутатів України О. Волкова та О. Біловола «Про стимулювання розвитку депресивних територій» [1], проект народного депутата С. Бичкова «Про засади стимулювання розвитку регіонів» [2], та проект Президента України Л. Кучми «Про стимулювання розвитку регіонів» [3]. Слід також додати, що Президент України використав своє конституційне право та визначив поданий ним законопроект як невідкладний.

На своєму засіданні 15 квітня 2003 р. Комітет з питань економічної політики, управління народним господарством, власності та інвестицій Верховної Ради України розглянув усі зазначені законопроекти та рекомендував Верховній Раді України внесений Президентом України проект Закону України «Про стимулювання розвитку регіонів» прийняти за основу, а при доопрацюванні його до другого читання врахувати конструктивні положення законопроектів, внесених відповідно народними депутатами О. Волковим та О. Біловолом, та народним депутатом С. Бичковим.

19 червня 2003 р. Верховна Рада України своєю Постановою прийняла рішення про прийняття за основу проекту Закону України «Про стимулювання розвитку регіонів», поданого Президентом України, та доручила Комітету Верховної Ради України з питань економічної політики, управління народним господарством, власності та інвестицій доопрацювати зазначений законопроект з урахуванням зауважень і пропозицій суб'єктів права законодавчої ініціативи та внести його на розгляд Верховної Ради України у другому читанні [4].

Слід зазначити, що президентський проект містить як норми, якими визначаються основні заходи реалізації державної політики із стимулювання розвитку регіонів, так і норми, якими визначаються основи державної підтримки та антикризової політики відносно депресивних територій.

Розглянемо основні положення цього законопроекту, що мають відношення до регіонального розвитку.

Завданням прийняття законопроекту його преамбула називає визначення правових, економічних та організаційних засобів реалізації державної регіональної політики щодо стимулювання розвитку регіонів, до яких віднесені території Автономної Республіки Крим, областей України, міст Києва та Севастополя.

Цілями стимулювання розвитку регіонів в Україні, за проектом, є: забезпечення сталого розвитку регіонів в інтересах всієї України, підвищення рівня життя населення, подолання бідності, формування середнього класу; ефективне використання економічного, наукового, трудового потенціалу, природних та інших ресурсів, а також особливостей регіонів для досягнення на цій основі підвищення рівня життя людей, оптимальної спеціалізації регіонів у виробництві товарів та послуг; забезпечення додержання гарантованих державою соціальних стандартів для кожного громадянина незалежно від місця його проживання; подолання депресивного стану окремих територій, своєчасне і комплексне вирішення проблем охорони довкілля.

Важливим надбанням законопроекту є визначення основних засад (принципів), за якими мають здійснюватися заходи із стимулювання розвитку регіонів. Це, перш за все, принципи балансу загальнодержавних, регіональних та місцевих інтересів і співробітництва та взаємної відповідальності центральних і місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування та інших суб'єктів у розв'язанні завдань регіонального розвитку. Не менш важливим також є принцип використання програмно-цільового підходу до розв'язання проблем соціально-економічного розвитку, створення сприятливого інвестиційного середовища у регіонах та принцип максимального наближення послуг, що надаються органами державної влади та органами місцевого самоврядування, до споживачів цих послуг. Чільне місце посідає у цьому переліку також принцип концентрації на конкурсній основі коштів Державного бюджету України, місцевих бюджетів, а також інших ресурсів з метою досягнення найбільш ефективного їх використання для цілей регіонального розвитку.

Стимулювання розвитку регіонів законопроект визначає як комплекс правових, організаційних, наукових та інших заходів, спрямованих на досягнення сталого розвитку регіонів, які здійснюються на основі поєднання економічних, соціальних та екологічних інтересів на загальнодержавному та регіональному рівнях, максимально ефективного використання потенціалу регіонів в інтересах їх жителів та держави в цілому.

У реалізації цих заходів беруть участь практично усі ланки органів законодавчої та виконавчої влади та місцевого самоврядування України.

Нормативним підґрунтям здійснення заходів з державного стимулювання розвитку регіонів України вказаний законопроект визначає основи державної регіональної політики, державні програми економічного і соціального розвитку України, закони про Державний бюджет України, загальнодержавні програми, інші закони та акти законодавства України, програми економічного і со-

ціального розвитку Автономної Республіки Крим, областей, міст Києва та Севастополя, місцеві бюджети.

До повноважень Верховної Ради України законопроект відносить також затвердження довгострокової державної стратегії регіонального розвитку.

Верховна Рада Автономної Республіки Крим, обласні, Київська та Севастопольська міські ради затверджують відповідні довгострокові регіональні стратегії розвитку. Проекти цих регіональних стратегій розвитку подаються відповідно Радою міністрів Автономної Республіки Крим, обласними, Київською та Севастопольською міськими державними адміністраціями. Підготовка та затвердження вказаних програм обов'язково передбачає врахування пропозицій центральних органів виконавчої влади та спільних інтересів територіальних громад регіону.

Вимоги засад, на яких повинно здійснюватися стимулювання регіонального розвитку і, перш за все, принципу збалансованості загальнодержавних, регіональних та місцевих інтересів, обумовило надання основному нормативному документу, яким визначається комплекс заходів з розвитку конкретного регіону, договірної форми.

Таким документом є угода щодо регіонального розвитку, яка укладається між Кабінетом Міністрів України та Верховною Радою Автономної Республіки Крим, обласними, Київською і Севастопольською міськими радами.

Предметом цієї угоди є узгодження діяльності центральних та місцевих органів виконавчої влади і органів місцевого самоврядування у сфері державного стимулювання розвитку регіонів, виконання регіональних стратегій розвитку.

В угоді щодо регіонального розвитку сторони визначають:

- спільні заходи центральних та місцевих органів виконавчої влади і органів місцевого самоврядування з реалізації у регіоні державної стратегії регіонального розвитку;
- спільні заходи центральних та місцевих органів виконавчої влади і органів місцевого самоврядування з реалізації регіональної стратегії розвитку;
- порядок, обсяг, форми та строки фінансування спільних заходів, визначених сторонами, відповідно з державного бюджету України та місцевих бюджетів;
- порядок інформування про реалізацію сторонами угоди щодо регіонального розвитку;
- відповідальність сторін угоди за невиконання або неналежне виконання передбачених нею заходів;
- порядок внесення змін до угоди;
- порядок набрання чинності та строк дії угоди;
- інші положення, щодо яких сторони угоди надійшли згоди.

Ініціатором укладення угоди щодо регіонального розвитку може бути будь-який з суб'єктів, що має право бути стороною такої угоди.

Ініціатор укладення угоди забезпечує розроблення та погодження її проекту, відповідно до вимог, що висуваються законодавством України.

Також проект угоди щодо регіонального розвитку повинен відповідати обсягам наявних та прогнозованих асигнувань на регіональний розвиток, які передбачаються в державному бюджеті України та відповідних місцевих бюджетах.

Література

1. Про стимулювання розвитку депресивних територій: Проект Закону України № 2521 від 12.12.2002.
2. Про засади стимулювання розвитку регіонів: Проект Закону України № 3025 від 29.01.2003.
3. Про стимулювання розвитку регіонів: Проект Закону України № 3384 від 14.04.2003.
4. Про прийняття за основу проекту Закону України про стимулювання розвитку регіонів: Постанова Верховної Ради України від 19 червня 2003 р.

УДК 342.7:796(477)

*О. М. Алікова,
асистент кафедри конституційного права ОНЮА*

ПРАВА ТА ОБОВ'ЯЗКИ ГРОМАДЯН УКРАЇНИ В СФЕРІ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ

Українська держава регулює відносини у сфері фізичної культури і спорту шляхом формування державної політики у цій сфері, створення відповідних державних органів, фінансового, матеріально-технічного, кадрового, інформаційного, нормативно-правового та іншого забезпечення розвитку фізичної культури і спорту, а також визнання широкого самодіяльного статусу фізкультурно-спортивного руху в Україні і комплексної взаємодії державних органів з громадськими організаціями культурно-спортивної спрямованості.

В сфері фізичної культури і спорту є два різних за своїм змістом регульованих правовими нормами «прошарки» суспільних відносин з участю громадян. По-перше, це власне фізкультурно-спортивні відносини, об'єктом яких є соціальні блага — здоров'я та спортивна майстерність. По-друге, це управлінські відносини із суб'єктом — органами державного управління та керівництва, органами місцевого самоврядування, спортивними громадськими організаціями, посадовими особами цих органів і громадянами, які беруть участь у цих правовідносинах.

У першій групі відносин, що розглядаються, реалізуються наступні права:

- сприяння державних і громадських організацій та їх органів заняттю фізичною культурою і спортом;
- об'єднання в громадські спортивні організації;
- на пересування;
- на отримання фізкультурної освіти;
- отримання необхідної медичної допомоги фізкультурниками і спортсменами;
- виконання спортивних нормативів і отримання розрядів, категорій, звань;